

Ліки зцілюють тіло, а книга – душу

Біблія

№ 6 (81)
2021
(червень)

Терапевт

Видається з 1 жовтня 2014 року

*Бюлетень Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету*

Час читати

До уваги книгоманів нова рубрика, яка відображатиме найцікавіші видання з фонду художньої літератури Наукової бібліотеки ХНМУ. За словами французького письменника Д. Дідро людина припиняє мислити, коли перестає читати. Кожен з нас завжди у змозі викроїти клаптик часу для збагачення свого інтелектуального багажу, особливо, якщо книга до душі. Тож — *Час читати!*

«Докери теж пишуть»

Зміст

Час читати

Рокери теж пишуть	<i>О. Озеркіна</i>С. 3
-------------------	------------------------------

Кладезь книжкової мудрості:

До Дня медичного працівника	
З вірою в медицину	<i>В. Агат'єва</i>С. 4-5

Недуги великих

П'єр Огюст Ренуар – незламний дух митця	<i>Л. Скрипченко, В. Віскова</i>С. 6-9
---	--

Благодійність

Навіть карантинні обмеження не завада!	<i>О. Борисова</i>С. 10
--	-------------------------------

Фотопогляд

Там чисте повітря ...	<i>О. Борисова</i>С. 11
-----------------------	-------------------------------

Анонси подій,

Вітання з днем народженняС. 12
---------------------------	------------

Ольга Озеркіна

«Рокери теж пишуть»

Є люди, які у пошуках вірного життєвого шляху здатні перепробувати безліч різноманітних видів діяльності, часто настільки несхожих, що тільки диву даєшся, звідки в одній людині вміщується стільки талантів? Ось і сучасний норвезький письменник Ю Несбьо міг би поділитися із нами власною історією набуття себе в професії: футболіст... економіст... брокер... журналіст... музикант — усі ці заняття виявились лише сходинками до літературних висот. Хоч сам письменник так і не вважає, називаючи себе у першу чергу рок-музикантом, а потім вже кимось іншим. Але, якщо ти є сином бібліотекарки, то рано чи пізно тобі доведеться взяти в руки перо та папір! Батько майбутньої знаменитості теж був небайдужим до книг, і, маючи власну домашню бібліотеку, часто читав дитині вголос улюблені твори. Одного разу, прослуховуючи у виконанні батька «Володара мух» У. Голдінга, хлопець зловив себе на думці, що міг би закрутити сюжет краще. Це і стало першим поштовхом до за-

няття літературою. Згодом в голові письменника народжується не зовсім звичний образ слідчого-бунтаря Харрі Холє, який із роману в роман підкорює читача де-що своєрідною харизмою. Книга «Нетопир», що з'явилась на світ завдяки поїздки Ю Несбьо до Австралії, відкрила серію розслідувань скандального детектива. Кожен з наступних 12 романів серії продовжує торкатися актуальних проблем сучасності та минулого, що робить ці книги цікавими для читачів будь-якого покоління.

У романі «Нетопир» ми вперше зустрічаємо симпатичного представника нового покоління норвезької детективної школи, молодого слідчого із не зовсім бездоганною біографією, Харрі Холє. На іншому краю планети, у далекому Сіднеї, вбито його співвітчизницю, у минулому актрису. Тому Королівське норвезьке поліцейське управління відряджає Харрі за океан для прояснення обставин на місці. Загартований у безлічі небезпечних халеп тридцятидворічний детектив виходить на се-

Ю Несбьо у 2008 році

рію вбивств із характерною ознакою: усі жертви злочинника — молоді білявки. По мірі розгортання справи читачеві доведеться зіткнутись із цілою низкою колоритних персонажів: боксерами, циркачами, наркобароном, навіть із корінним аборигеном. Перед любителами шляхових замальовок книга розгорне картину життя нічного Сіднею, примарного, багатолікого, зважливого, порочного та в край небезпечного міста.

Кладезь книжкової мудрості

до Дня медичного працівника

Віра Агат'єва

З вірою в медицину

Лікар — одна з найстаріших та найпочесніших професій у світі. Вона вимагає мужності у необхідності прийняти єдине правильне рішення, від якого залежить людське життя.

Успіхи медицини наших днів неможливі без зусиль багатьох поколінь лікарів, що долали людські недуги крок за кроком, набуваючи безцінного досвіду. Самовдосконалення і постійне розширення знань і навичок супроводжуватиме лікаря протягом усього життя. Він у будь-яку хвилину має бути готовим протягнути руку кожному, хто потерпає від стихійного лиха, епідемій, військових дій тощо. І ось зараз, під час пандемії, ми знову бачимо лікарів на передовій...

Впевнені, що перемога буде за лікарями!

«... В боротьбі, яку проводять хірурги, вмирають тільки хворі. Але ж у той момент, коли серце зупиняється у твоїх руках і життя, як вода відпливає між твоїми пальцями, скільки разів хотілося все віддати, щоб його утримати...»

М. М. Амосов. До 100-річчя від дня народження / Національна академія наук України ; уклад. К. М. Амосова. — Київ : Академперіодика, 2013. — 264 с. — [С. 73].

«... Як досвідчений хірург я маю певний етичний обов'язок перед пацієнтом, з яким безпосередньо маю справу, але й також перед майбутніми пацієнтами наступного покоління хірургів, яких маю натренувати. Це теж мій обов'язок...»

Марш Г. Ні сонце, ані смерть: зі щоденників нейрохірурга / Г. Марш ; пер. з англ. К. Міхаліцина. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. — 334 с. — [С. 299].

«... Після операції, особливо якщо вона складна і не всім доступна, хірург погуває себе так, як солдат, коли ступає на рідну землю, відвойовану у ворога. Вони обидва переможці – солдат виборює людині радість праці, хірург – радість життя...»

Мар'єнко Ф. С. Ім'я тобі – лікар : повість / Ф. С. Мар'єнко. – Одеса : Маяк, 1969. – 205 с. – [с. 62].

«... Лікаря телефонують друзі, знайомі, друзі друзів і знайомі їх знайомих. Ногоми телефонують з лікарні, звертаються за допомогою сусіди. Втопився? Що поробиш, ти лікар! Роздратований? Приховуй, ти лікар! Дружина від тебе пішла? Приховуй, терпляче вислуховуй хворого і його родичів, відповідай на питання, оскільки уклавишся негумільним або – що страшніше – непомітно для себе і справді станеш герством. А не дай Бог, ще станеться біда – буде тебе мугити совість. Совість – адже вона мугить...».

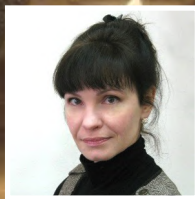
Гиллер В. Е. Пока дышу... : роман / В. Е. Гиллер. – Москва : Сов. писатель, 1970. – 371 с. – [с. 357].

«... Слово будь-якого медичного працівника, не тільки лікаря, може і ранили хворого, і допомогти йому боротися з недугою. Є й душевні ліки, які лікують тіло. Вони герпають з науки мудрість, гасіше з психології. Цим мистецтвом сумного втішиш, сердитого пом'якиши, нетерплячого заспокоїш, скаженого зупиниш, зухвалого виправиш...».

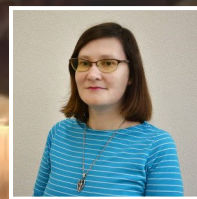
Басс-Бугакова Л. И. Честь профессии / Л. И. Басс-Бугакова. – Киев : Триумф, 2007. – 320 с. – [с. 177].

Недуги великих

Лариса Скрипченко

Віра Віскова

П'єр Огюст Ренуар – незламний дух митця

«Для мене картина ... повинна бути завжди приємною, радісною і красивою, так — красивою! У житті досить поганих речей, не будемо фабрикувати ще нові. Я знаю, важко домогтися визнання того, що живопис може бути великим живописом, залишаючись радісним», — казав П'єр Огюст Ренуар, один з найсвітліших і життєрадісних, а тому особливо улюблених художників в європейському мистецтві [1]. Серед величезної кількості полотен французьких художників XIX століття глядачі безпомилково впізнають полотна П'єра Ренуара, що передають відчуття святковості, не властиве нікому з його попередників. Цей художник-імпресіоніст творив протягом майже 60 років і написав близько 6 000 картин. Біографія Ренуара не відмічена нічим особливим, якщо не мати на увазі пристрасть до малювання і живопису. Вже наприкінці життя до митця прийшов успіх та матеріальний статок, але, отримавши все це, він втратив здоров'я, не міг рухатися без допомоги інвалідного крісла. І якби не було щастя творчості, його дух, напевно, згас би завчасно, перебуваючи в безпорадному і нерухомому тілі [4].

П'єр Огюст Ренуар (1841-1919) — видатний французький художник, графік і скульптор, один з перших представників напрямку імпресіонізму народився 25 лютого в місті Лімож, яке роз-

ташовано на півдні центральної Франції. П'єр — шоста дитина з 7 дітей небагатого кравця Леонарда Ренуара і його дружини Маргарити. У 1844 році сімейство переїхало до Парижу, де П'єра прийнято до церковного хору при Сент-Есташ. Як і багато творчих особистостей, він мав таланти в різних сферах діяльності. У співі П'єр досяг таких успіхів, що регент хору Шарль Гуно переконував батьків хлопчика в необхідності присвятити його життя музиці, але у маленького Ренуара проявився також і дар художника.

Коли П'єру виповнилося тринадцять років, з'явилася необхідність у фінансовій допомозі його багатодітній родині. Він влаштується на підробіток до майстерні братів Леви, де навчали розпису керамічного і фарфорового посуду. Одночасно ввечері хлопець відвідує школу живопису. Молодший брат Ренуара — Едмон писав у спогадах: «З того, що він малював вугіллям на стінах, зробили висновок, що у нього є здібності до професії художника. Так сталося, що наші батьки віддали його до живописця по фарфору. Йому пощастило, що буває не завжди. Юний підмайстер серйозно взявся за освоєння ремесла: кінчався день, і, озброївшись картоном більше його самого, він вирушав на безкоштовні курси малювання. Так тривало два або три роки. Він швидко прогресував: через кілька місяців учнівства йому вже дору-

П'єр Огюст Ренуар

«Автопортрет у 35 років», (1871).

Художній музей Фогга,
Гарвардський університет,
Кембридж, Массачусетс, США

чали розписувати предмети, які дають зазвичай робочим, що зробило його об'єктом жартів — його дражнили месьє Рубенс» [1]. Один з робітників майстерні, Еміль Лапорт, захоплювався на дозвіллі масляним живописом. Він запропонував юному митцю користуватися своїми полотнами і фарбами. Саме з цим фактом пов'язана поява першої картини майбутнього імпресіоніста. Чотири роки Ренуар удосконалює техніку живопису по фарфору. Він придбав деякі навички і швидко навчився використовувати масляні фарби. На той час, коли юнаку виповнився 21 рік, він заробив достатньо грошей, щоб серйозно

почати вивчати мистецтво. У квітні 1862 року майбутній художник вступив до Школи образотворчого мистецтва в Парижі.

В двадцять чотири роки П'єр Огюст Ренуар закохався в дівчину Лізу Трео — знайому його близького друга Жюля Ле Кера. Ця дівчина, перше кохання художника, згодом стала його улюбленою моделлю. У 1867 році Ренуар пише свій перший шедевр — картину «Ліза з парасолькою» — портрет цієї дівчини в повний зріст. Наступного року картину виставлено в галереї (так званому Салоні). З Лізою Ренуар написав більше 20 картин, в тому числі й такі відомі, як «Діана-мисливиця (Портрет оголеної Лізи)», (1867), «Напівоголена в ліжку з трояндою», (1872), «Одаліска (Алжирська жінка)», (1870), «Заручена пара (Ліза і Альфред Сіслей)», (1868). Обравши в ті роки жанри для своїх творів, митець залишився вірним їм до кінця життя. Це пейзаж — «Жюль Ле Кер в лісі Фонтенбло», (1866), побутові сцени — «Жабник», (1869), «Понт Неф», (1872), натюрморт — «Весняний букет», (1866), «Натюрморт з букетом і віялом», (1871), портрет — «Ліза з парасолькою», (1867), «Одаліска», (1870), оголена натура — «Діана-мисливиця», (1867), «Оголена», (1876).

Під час франко-пруської війни в 1870-1871 роках П'єра Ренуара призвали в армію і його творча кар'єра на той час припинилася. Після закінчення війни художник відновив свою творчу діяльність. В 1890 році він одружився з Аліною Шарига, яка також позувала художнику. До цього часу в них вже був син П'єр, який народився у 1885 році. Після весілля народилося ще двоє синів — Жан і Клод, якого в сімейному колі звали Кокко. В цей час сім'я П'єра Ренуара остаточно склалася, але до його всесвітньої відомості було ще далеко. Сім'я жила дуже небагато. Незважаючи на бідність, саме в ці

«Одаліска», (1870).
Національна галерея мистецтв,
Вашингтон, США

роки художник створив свої головні шедеври: «Великі бульвари», (1875), «Прогулянка», (1875), «Бал в Мулен де ла Галетт», (1876), «Оголена», (1876), «Оголена в сонячному світлі», (1876), «Гойдалки», (1876), «Перший виїзд», (1876-1877), «Стежка у високій траві», (1877), портрети актриси Жанни Самарі, (1877-1878) — один з яких, написаний у 1877 році, є найвідомішим з робіт художника та найяскравішим представником імпресіоністського живопису [2].

«Ліза з парасолькою», (1867).
Музей Фолькванг, Ессен, Німеччина

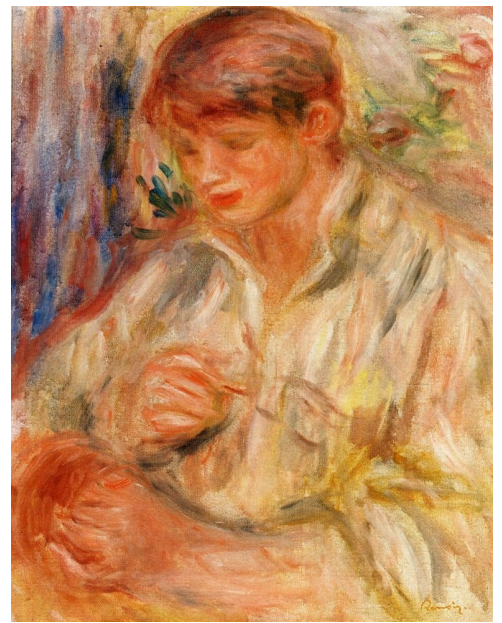
«Діана-мисливиця»
(Портрет оголеної Лізи), (1867). Національна галерея мистецтв, Вашингтон, США

Офіційного визнання і слави Огюст Ренуар досяг лише в 50 років. Але саме в цей час все частіше та виразніше почали проявлятися перші ознаки важкого недуга — ревматоїдного артриту, який згодом позбавив художника найціннішого — здатності тримати пензлик. Більшість дослідників називала захворювання Ренуара ревматизмом, що цілком зрозуміло, оскільки до другої половини 19 століття про ревматичні захворювання було відомо вкрай мало. Зараз відомо, від якого захворювання страждав художник. Численні свідчення сучасників, особисті листи і фотографії, спогади сина Ренуара — Жана, дозволили досить точно відтворити картину хвороби. Також, на думку деяких сучасних дослідників, розвиток хвороби у П'єра Ренуара, як і у Рубенса і ще кількох відомих художників, багато в чому обумовлено тривалим впливом сполук важких металів (ртуті, миш'яку, свинцю, кобальту), що містились в яскравих і світлих фарбах того часу [3].

Огюст Ренуар ніколи не відрізнявся міцним здоров'ям. Робота на пленері в будь-яку погоду, паління призвели до розвитку хронічного бронхіту. У його листах постійно згадується про бронхіти і пневмонії, які надовго утримували митця в ліжку. Перша згадка про болі в суглобах зустрічається в одному з листів Ренуара, який датований жовтнем 1893 року: «Скрутив проклятий ревматичний біль. Немає ніг!» [2]. Ревматоїдний артрит дебютував саме з ураження суглобів нижніх кінцівок. Про залучення в патологічний процес суглобів кистей рук свідчать фотографії художника, зроблені під час човнової прогулянки у 1896 році. На них видно змінені хворобою припухлі п'ястно-фалангові суглоби обох кистей. Але при цьому всіх друзів і знайомих Ренуара захоплювала дивовижна здатність художника ні за яких

умов не втрачати природженого оптимізму. У 1880 році, вперше зламавши праву руку, він навчився малювати лівою. Художник весело коментував це: «Я отримую задоволення, працюючи лівою рукою. На мою думку, я дуже до речі зламав руку, це допомагає мені вдосконалюватися». Влітку 1897 року П'єр Ренуар знов ламає руку під час падіння з велосипеда. Ця неприємна подія передувала важкому загостренню хвороби. В грудні 1897 року з'явилися болі в правому плечі, а потім і в інших суглобах верхніх і нижніх кінцівок. Процес прийняв генералізований характер [3].

За порадою лікарів в лютому 1899 року художник переїжджає на південь Франції в Кань-сюр-Мер, де проведе останні майже 20 років життя. Однак м'який і теплий клімат йому не допоміг. Згодом тільки водолікування надавало незначне поліпшення його стану. З 1899 по 1914 роки Ренуар регулярно відвідував бальнеологічні курорти Франції (Віші, Екс-ле-Бен, Сен-Лоран-де-Бен). З січня 1900 року, коли біль дещо зменшився, він повернувся до активної роботи. Художник пише: «Я на підйомі і хочу багато зробити...». Він малює картини «Натюрморт з хризантемами», (1900), «Капелюшок зі шпилькою», (1900), серію портретів. У цьому ж році П'єр Ренуар отримує звання кавалера ордена Почесного легіону. А в серпні 1901 року відбувається подія, що дозволила ненадовго забути про хворобу. У Ренуара, якому вже виповнилося 60 років, народився третій син — Клод, або Коко, як його назвали в сімейному колі. Поява малюка стала для Ренуара подарунком долі та невичерпним джерелом натхнення. Жодного зі своїх дітей він не малював так часто і з таким захопленням, як Клода (одна з відомих картин — «Клод Ренуар, що займається керамікою», (1916). 1902-1905 роки характеризували-

«Клод Ренуар, що займається керамікою», (1916).
Приватна колекція

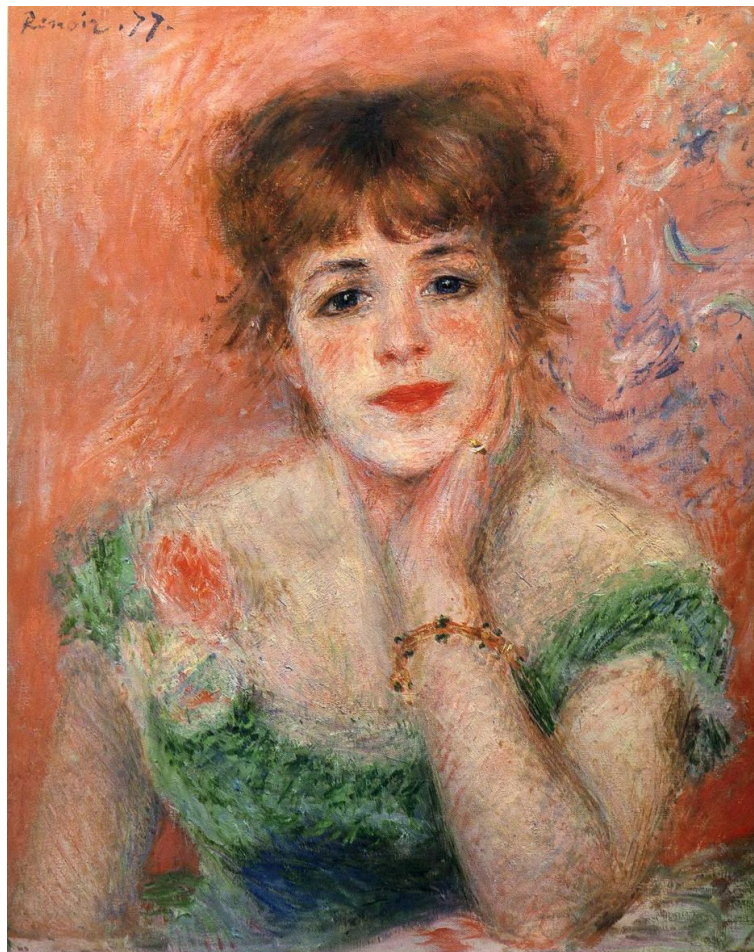
ся погіршенням стану художника, деформацією суглобів, невпинними болями. І тільки його воля до життя, захоплення мистецтвом та підтримка близьких і друзів допомагали митцю не поринути в безодню болю та апатії. Картини Ренуара того періоду, як і раніше — наповнені світлом, прозорістю і безтурботністю. 1906-1907 роки ознаменувалися настанням довгоочікуваної ремісії. В цей період він малює багато дітей, квітів, дівчат-купальниць — все те, що символізує молодість, красу та здоров'я. У 1909 році написані два великих полотна «Танцюристски», шириною більш ніж 65 см і висотою більш ніж півтора метра. «І тепер, коли я позбувся рук та ніг, мені захотілося писати великі полотна. Яка прикрість!» — засмучувався художник [3]. У 1911 році П'єр Ренуар стає офіцером Почесного легіону Франції.

У 1917 році його картину «Парасольки», (1881-1886) виставили в Лондонській Національній галереї. Після цієї події Ренуар зайняв важливе місце в європейському живописі. Художники і шанувальники мистецтва надсилали йому вітальні листи. Картина Ренуара красувалася поруч з роботами інших видатних майстрів. Також вона виставлялася в Луврі.

Вже повністю прикутий до інвалідного крісла, в серпні 1919 року П'єр Огюст Ренуар в останній раз відвідав Лувр [4].

В останні два роки життя художник повністю втратив можливість до самообслуговування, за ним доглядала медична сестра. Болі, за словами Ренуара, ставали нестерпними. Але, навіть незважаючи на це, він працював. Напередодні зими митець завершує писати полотно «Купальниці» розміром 160 на 110 сантиметрів. 2 грудня 1919 року П'єр Огюст Ренуар помер від пневмонії в маєтку «Колетт», що знаходилося в місті Кан-сюр-Мер, встигнувши закінчити свій останній натюрморт з анемонами. "Я все ще рухаюся вперед", – сказав він за кілька днів до смерті ... [2].

П'єр Ренуар прожив довге життя, хвороба день за днем руйнувала його тіло, але не зламала духу. Ревматоїдний артрит позбавив митця можливості ходити, але не позбавив сил і натхнення творити – за період хвороби написано понад 400 полотен. Більш того, саме в останні роки життя художника, в період, названий мистецтвознавцями «перламутровим», написано велику кількість картин, що будять в глядачах почуття прекрасного, віру в добро й красу. Картини П'єра Огюста Ренуара представлені як у виставкових залах відомих музеїв світу, так і в приватних колекціях. Так, найбільша колекція творів художника знаходиться в Фонді Барнса (Філадельфія), а також в Музеї Орсе (Париж), Національному музеї Швеції (Стокгольм), музеї Зібрання Філіпса, (Вашингтон), Національній галереї (Лондон) та інших.

«Портрет актриси Жанни Самарі», (1877).
Пушкінський музей, Москва

«Бал в Мулен де ла Галетт», (1876).
Музей Орсе, Париж

Використані джерела:

1. Файст Петер Х. П'єр Огюст Ренуар (1841-1919): мечта о гармонии / П. Х. Файст ; пер. с англ. Л. Борис. – Москва : Арт-Родник, 2000. – 95 с. : ил.
2. Перрюшо Анри. Жизнь Ренуара / А. Перрюшо ; пер. с фр. С. А. Тархановой, Ю. Я. Яхниной. – Москва : Радуга, 1986. – 333 с. : ил.
3. Мурадянц А. История болезни Пьера Огюста Ренуара / А. Мурадянц // Врач. – 2004. – № 4. – С. 59-61.
4. Zeidler H. Great artists with rheumatoid arthritis: what did their disease and coping teach? Part I. Pierre-Auguste Renoir and Alexej von Jawlensky / H. Zeidler // Journal of Clinical Rheumatology. – 2012. – Vol. 18, – № 7. – P. 376-381.

Навіть карантинні обмеження не завада!

Мабуть, саме під таким гаслом продовжується робота благодійного проєкту Наукової бібліотеки «Світ у дитячих долоньках» у 2021 році. Волонтери ні на хвилинку не забувають про малечу, про їхні потреби в арт-терапії та гарному настрої.

Карантинні обмеження, звісно, внесли свої правки у роботу волонтерів Наукової бібліотеки ХНМУ та сектора Громадського виховання та волонтерства Студентського самоврядування ХНМУ, але зовсім зупинити її не змогли!

Сьогодні немає змоги попрацювати з дітьми за одним столом, зарядити їх позитивом та просто поспілкуватися, але це не привід засмучуватися. З будь-якої ситуації завжди є вихід! Спільними зусиллями співробітників бібліотеки, студентів та усіх небайдужих збираються Коробки Хоробрості для маленьких героїв Харківської обласної дитячої клінічної лікарні № 1, Харківської міської дитячої лікарні № 16 та подарунки для вихованців обласного будинку дитини № 3.

Висловлюємо подяку усім, хто приєднався до проєкту, та тим, хто постійно його підтримує: **Анжелі Стацак** (керівник відділу міжнародних зв'язків ХНМУ), та її колезі **Валерії Колесніковій**, **Ганні Земцовій** (магістрантка Національного фармацевтичного університету), **Ракитянській Валентині Дмитрівні** (директору ХДНБ ім. В.Г. Короленка) та **Глазуновій Людмилі Володимирівні** (заст. Директора ХДНБ ім. В.Г. Короленка), **Соляник Аллі Анатоліївні** (декан факультету соціальних комунікацій ХДАК).

Дякуємо всім! Проєкт триває – приєднуйтесь!

Фотопогляд

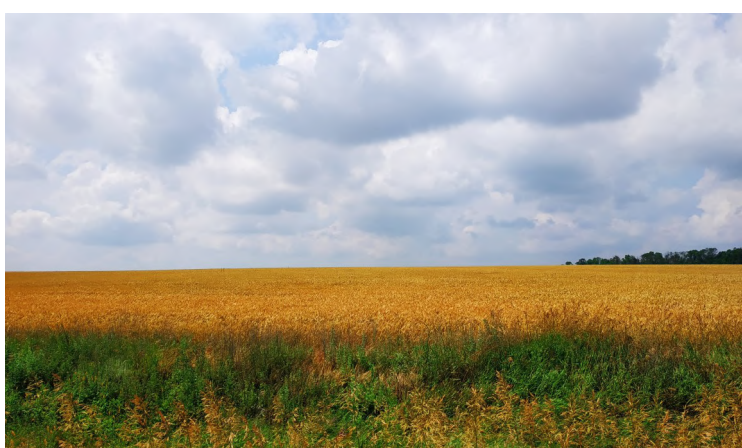
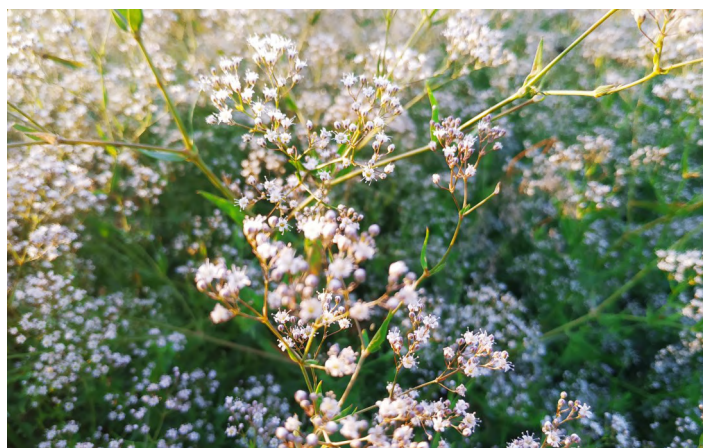

Оксана Борисова

Там чисте повітря...

Там чисте повітря та вранішні роси,
Сонце ласкаве, у полі покоси...
Вирує життя та веселка сміється,
А вдома з легкістю все удається!!!

ЗАПРОШУЄМО ОЗНАЙОМИТИСЬ З ВИСТАВКАМИ:

Книжкові виставки (традиційні):

«Прапор миру, вірності і волі»

(до Дня Державного прапора України) – з 23 серпня

«Довгий шлях до незалежності»

(до Дня незалежності України) – з 24 серпня

Місце експозиції: Абонемент наукової літератури з читальною залю
(проспект Науки 4, корпус «Б»)

Віртуальні виставки:

«Воробйов Володимир Петрович (15.07.1876 – 31.10.1937)»

(до 145-річчя з дня народження видатного анатома, заслуженого професора СРСР (1924),
академіка АН УРСР (1934), завідувача кафедри нормальної анатомії медичного факультету
Харківського університету (1918 - 1920), Харківської державної медичної академії,
ХМІ (1920 – 1937) – з 15 липня

З віртуальними виставками пропонуємо ознайомитися на сайті НБ ХНМУ

<http://libr.knmu.edu.ua/>

*Вітаємо співробітників Наукової бібліотеки
з ювілеєм та днем народження
у червні!*

Жадан Жанну

Заговору Марину

Камлик Ірину

Сердюк Наталію

Підопригору Євгенію

Контакти:

м. Харків,

пр. Науки, 4

тел. (057)7077209

моб. (097)9937709

e-mail: km.kustova@knmu.edu.ua

Редакційна колегія:

Киричок І.В. (головний редактор)

Русанова О.А. (відповідальний редактор)

Кустова К.М.

Гаєва Н.Д.

Борисова О.П.

